

1. Kirkestien 0,9 km

P-plads ved Velling Kirke. Kirken er en smukt beliggende romansk kvaderstenskirke opført år 1180 på kanten af den gamle strandvold, der tydeligt kan erkendes på vestsiden af kirkegården. Dengang var Ringkøbing Fjord en åben havbugt på Vestkysten. Sognets beboere blev tidligere begravet i den del af kirkegården, der svarede til det sted i sognet, hvor den pågældende havde levet sit liv. Kirken er åben for besøg i dagtimerne undtagen søndag eftermiddag.

2. Fjordstien 3,8 km

P-plads ved Velling Kirke. På skrænten vest for kirkegården kan man stadig se stenhuggerpladsen, hvor de mere end 2000 sten, der gik til Velling Kirke, blev tilhugget – formentlig af cisterciensermunke. Stien følger langs fjorden det dige, der blev opført i forbindelse med afvandingen af Fjordengene i 1943. Mod syd følger stien Venner Å. Syd for åen findes en primitiv overnatningsplads med 3 shelters, grillplads og toilet. Pladsen kan gratis benyttes af alle.

Fugle og fugletræk

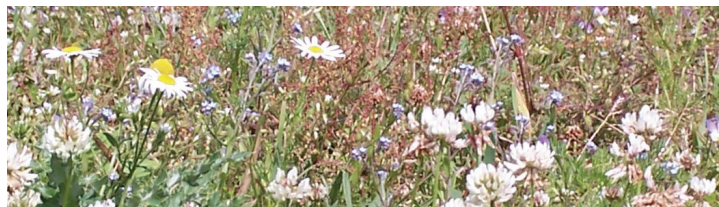
Vestjylland ligger på den såkaldte østatlantiske trækrute på vejen mellem mange trækfugles vinter- og sommerkvarterer. Mere end 12 millioner fugle benytter sig af denne trækrute, der strækker sig fra de arktiske egne i nord helt ned til det centrale vestafrika i syd. I Velling kan man derfor opleve store fugletræk i foråret og efteråret. Det er især kortnæbbede gæs, der i træktiden ses i tusindtal på himlen.

De vilde blomster

Langs ruterne blomstrer bl.a. stedmoder, forglemmigej, kamille, hvidkløver, syre m.m. Det er planter som ynder en sandet og kalkfattig jord. Disse planter er alle spiselige. Hvis du trænger til lidt sødt, så pluk et par hvidkløverbloster. Den nederste del af kronbladene smager af honning. Skulle du blive tørstig er det godt at spise et par syreblade. Stedmoderen virker udrensende, kamille virker beroligende og med en forglemmigej i hånden bliver du ikke glemt af din elsker.

Fjorden

Ringkøbing Fjord er en brakvandsfjord dvs. en mellemting mellem fersk- og saltvand. Saltindholdet ligger på 6-15 ‰ mod 32 ‰ i Nordsøen. I fjorden finder man derfor både ferskvandsfisk og saltvandsfisk. Mest almindelig er sild, skrubb, helt, hornfisk, aborre og gedde. Tidligere var ålen også almindelig, men bestanden er gået meget tilbage. Fjorden er ca. 10 km bred og 30 km lang og har udløb til havet gennem slusen i Hvide Sande.

3. Engvangen 2,2 km

Stien passerer Fjordvang Ungdomsskole, der tidligere var landbrugsskole. Et langt stykke følger stien diget langs Venner Å. I 1940'erne blev åen udrettet, kanaliseret og forlagt mod nordvest under den store afvanding af de våde kær syd for Velling. Venner å udmunder i Ringkøbing Fjord. Mod øst ses Vestas forsøgspark for store vindmøller. På sigt skal her rejses 11 møller med en totalhøjde på 150m. Hver ving er mere end 50m lang. En enkelt mølle kan producere CO₂-neutral strøm til mere end 2500 husstande

4. Rydbjergstien 3,8 km

Herregården Rydbjerg nævnes første gang i 1408 og har tilhørt kendte adelige slægter som Juel, Ahlefeldt og Sehested. I årene omkring Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1849, var Rydbjerg ejet af købmand Thomas Bruhn, der var optaget af tidens kirkelige rørelser. I disse år var der lys til langt ud på natten i Rydbjergs stuer – for stedet var samlingspunkt for lange samtaler om bl.a. Grundtvig og ikke mindst skolemanden Kristen Kold's syn på uddannelse og opdragelse. Kold besøgte Velling ved flere lejligheder. Rundt om herregården ses gamle lerggrave. De er det eneste synlige spor efter en omfattende teglproduktion på det nu længst forsvundne Rydbjerg Teglværk.

5. Rødebro 4,1 km ■

En rask travetur gennem kulturlandskabet og forbi Vestjyllands Højskole. Flere steder er der smuk udsigt over fjorden.

6. Volshøjstien og Forundringens Have 4,2 km ■

P-plads findes ved Vestjyllands Højskole. Her kan man også besøge Forundringens Have, der er en økologisk besøghave.

Forbilledet er den uberørte natur med en mangfoldighed af planter, mikroorganismer og nyttige insekter. Alle planter i haven er spiselige, også blomsterne! I forundringens have finder du: Urtehaven, astronomihaven, kompostering, andelsfrugthaven, forsøg, naturlegeplads, naturligt byggeri, naturcamping og vandresti. Haven er altid åben.

Undervejs passerer man jernalderhøjen "Volshøj" der med sine 26 m.o.h. er det højeste punkt i Velling Sogn. Før opdyrkingen og tilplantningen af heden kaldet Skraldhede, kunne man fra højen se 20 kirker i klart vejr. I begyndelsen af 1800-tallet indgik højen i et system af bavnø, dvs. signalbål, der skulle bruges som varslingsystem i tilfælde af, at englænderne angreb fra vest. Den spændte situation udløstes i slaget på Reden d. 2. april 1801, så der blev ikke brug for at stikke ild i det klargjorte bål på bavnøhøjen i denne omgang, men bavnøsystemet var fortsat i brug i Danmark frem til 1848. Under Nationalmuseets udgravning af højen i 1901 fandt man bl.a. tre ornamenterede lerkar og en lille jernkniv som den døde havde fået med sig i graven for ca. 2000 år siden.

Stien går forbi den sydlige del af Velling Plantage anlagt på heden af lokale folk med hjælp fra Hedeselskabet i 1887.

Om landsbyen Velling og sognet

Talrige arkæologiske fund i Velling Sogn vidner om, at mennesker har fundet det rart at leve her på overgangen mellem land og vand lige siden jernalderen. Tre mindre herregårde findes også i sognet i nyere tid: Vennergaard, Tranmose og Rydbjerg.

Indtil det 20. århundrede bestod Velling Sogn af øer og holme omgivet af lave enge og moser, der i vinterhalvåret ofte var oversvømmede, men i 1931 lukkede man fjordens forbindelse til Vesterhavet med slusen i Hvide Sande.

Det gjorde det muligt for bønderne i Velling at afvande og opdyrke markerne op gennem sidste halvdel af 1900-tallet. De højere beliggende hedearealer i sognet var da allerede lagt under plov. Hedeopdyrkning, tilplantning og afvanding har forandret landskabet i Velling Sogn, men her er stadig store vidder. Den grundvig-koldske tankegang, der blomstrede i sognet i sidste halvdel af 1800-tallet fornemmes stadig i Velling. I dag er Velling en landsby med et stærkt lokalt engagement, et blomstrende foreningsliv og hele tre skoler: Velling Friskole m. børnehaven Naturhuset, Fjordvang Ungdomsskole og Vestjyllands Højskole.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Al færdsel på stierne er på eget ansvar.

Da du er gæst på private lodsejeres ejendomme henstilles der til at:

- Du færdes på de afmærkede stier
- Du tager hensyn til privatlivets fred
- Du husker at tage dit affald med dig
- Hunde altid føres i snor

www.velling.eu

Lokalruter

Velling

Ringkøbing-Skjern Kommune, Miljø og Natur, juni 2010

Foto: Torbjørn Taarp

Ringkøbing-Skjern
Kommune

